

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ΄ ΤΕΥΧΟΣ 53^ο ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2010

Το Ξηροκάμπι
Περίοδος Α΄ 1966-1977

Η ΦΑΡΙΣ
Περίοδος Β΄ 1979-1981
Περίοδος Γ΄ 1992-2001
Περίοδος Δ΄ 2002-

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

Έδρα: Ξηροκάμπι Φάριδος, Λακωνία

Συντακτική επιτροπή: Γεώργ. Θεοφ. Καλκάνης, Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,
Παναγ. Ηλ. Κομνηνός

Επιμελητής έκδοσης: Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,

Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα, τηλ. 210 2515864

Ταμίας: Ιωάννης Παν. Κονίδης, Ξηροκάμπι, τηλ.: 27310 35029

Η ΦΑΡΙΣ της Δ΄ περιόδου (2002-) ευρίσκεται (και) σε ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό τόπο: micro-kosmos.uoa.gr/faris

Ετήσια συνδρομή έντυπης μορφής: εσωτερικού 5 € εξωτερικού 25 \$ Η.Π.Α.

Περιεχόμενα :

<i>Δημητρίου Θ. Κατσουλάκου – Γεωργίου Κ. Μούτσουλα, «Τα σύνορά μας δεν είναι στο Βατιά». Στην μνήμη του Σοφιανού Σ. Γεωργουλή (1912-1941) .....</i>	3
<i>Δημήτρη Η. Αποστολάκου, Με το παλιό .....</i>	6
<i>Σ.Ι.Π. (Ποταμίτη), Ο σύλλογος Ποταμιάς η «Ομόνοια» .....</i>	6
<i>Παναγιώτη Κ. Κούρταλη, Δύο ενδιαφέροντα δημοσιεύματα για τον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδας Ξηροκαμπίου .....</i>	8
<i>Ιωάννη Γ. Παρηγόρη, Παιδαγωγικός Φιλότεχνος Όμιλος Φάριδος .....</i>	11
<i>Στέλλας Καπετανάκου – Φλωράκη, Αναμνήσεις από τα μαθητικά χρόνια στο Ξηροκάμπι .</i>	12
<i>Ηλία Γ. Αποστολάκου, Το λιотρίβι του Παλιοχωριού .....</i>	12
<i>Δημητρίου Γ. Πρέβα, Ο ρόλος των βιοκαυσίμων .....</i>	13
<i>Ντιάνας Θ. Τάρταρη, Το χωριό μου .....</i>	14
<i>Μαρίας Π. Καράμπελα, Το δεύτερο αντάμωμα των Γορανιτών .....</i>	14
<i>Θεοδώρου Σ. Κατσουλάκου, Κυριάκου Μ. Κωτσάκη, Νίκου Π. Σταρόγιαννη, Σύμμικτα .....</i>	15
<i>Γιώργου Ανωγειάτη, Βραδιά Νότη Περγιάλη .....</i>	16
<i>Γ.Ι.Κ., Δ.Π.Κ., Η.Γ.Μ., Της αγοράς .....</i>	19
<i>Συνδρομές .....</i>	19
<i>Χαρίλαου Ν. Θεοφιλόπουλου, Πένθη – Ηλίας Κ. Πετράκος (1949-2010) .....</i>	20
<i>Βιβής Ξ. Κωτσιτοπούλου, Τα νέα μας .....</i>	21

Εξώφυλλο: Καρβέλια στο φούρνο (φωτ. Μίμη Σ. Κουμουτσίδα)

Δημητρίου Θ. Κατσουλάκου – Γεωργίου Κ. Μούτουλα

«Τα σύνορά μας δεν είναι στο Βατιά¹»

Στην μνήμη του Σοφιανού Σ. Γεωργουλής (1912-1941)

Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος άρχισε την 1η Σεπτεμβρίου 1939. Η Ελλάδα μπήκε στον πόλεμο στις 28 Οκτωβρίου 1940. Η ελληνική κυβέρνηση προέβη σε επιστράτευση και πολίτες από όλη την χώρα βρέθηκαν να πολεμούν στα βουνά της Ηπείρου εναντίον των Ιταλών. Οι πολεμικές συγκρούσεις, που κράτησαν ως τα τέλη Απριλίου του 1941, ήταν σκληρές και φονικές.

Το Ξηροκάμπι, όπως και άλλα χωριά βέβαια, πλήρωσε βαρύ φόρο αίματος. Κατά τον πόλεμο αυτόν έχασαν την ζωή τους οι: Αναστασάκος Παναγιώτης του Γεωργίου, Γεωργουλής Σοφιανός του Στυλιανού, Κιούσης Θεόδωρος του Δημητρίου, Κομνηνός Κωνσταντίνος του Νικολάου, Μανδραπήλιας Βασίλειος του Παναγιώτου, Σμυρνιός Ανδρέας του Κωνσταντίνου, Συκιώτης Κλέαρχος του Παναγιώτου, Χριστόπουλος Αναστάσιος του Χρήστου και Χριστόπουλος Παναγιώτης του Βασιλείου².

Ο θάνατός τους προκάλεσε θλίψη στο Ξηροκάμπι. Στο «κλάμα» που έγινε στο χωριό για τον χαμό ενός εκ των παραπάνω μοιρολογίστρα μοιρολόησε με τα εξής λόγια:

*Πουλιά μου άγρια κι ήμερα,
όλα να 'ρθείτε σήμερα·
κι όπ' έρθει γρηγορότερο
θα του χρυσώσω το φτερό,
θα τ' ασημώσω το λαιμό.
Θα του κρεμάσω μια γραφή
στο Τεπελένι να βρεθεί
που πολεμάνε τα παιδιά
και με ψυχή και με καρδιά³.*

Ξεχωριστή περίπτωση αποτελεί ο Σοφιανός Γεωργουλής. Ο πατέρας του Στυλιανός, ο οποίος καταγόταν από το Καστρί της Κυνουρίας, είχε σκοτωθεί στους Βαλκανικούς Πολέμους, στο Μπιζάνι, το 1913. Ο μικρότερος αδερφός του Γιώργος, μαθητής Γυμνασίου στην Σπάρτη, είχε πεθάνει από πνευμονία πριν από τον πόλεμο. Θα μπορούσε, λοιπόν, ο Σοφιανός, όπως προέβλεπε ο νόμος, να μείνει στα μετόπισθεν. Δεν αξιοποίησε την δυνατότητα αυτή και βρέθηκε στο

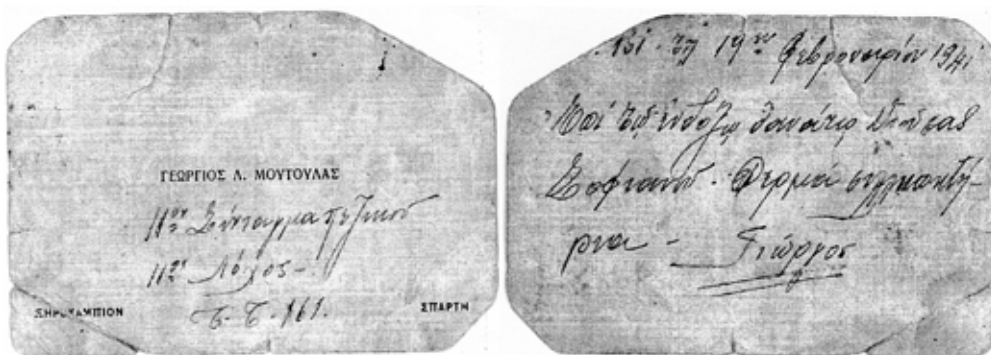
¹ Ο Βατιάς είναι περιοχή με ελιές βόρεια του Ξηροκαμπίου, στον δρόμο προς την Παλαιοπαναγιά.

² Δημητρίου Γ. Λάσκαρι, Το Ξηροκάμπι της Λακεδαίμονος, δέκατος ένατος και εικοστός αιώνας, Αθήνα 2002, σ. 114, Ανωνύμου, Οι Λακεδαιμόνιοι ετίμησαν τους πεσόντας το 1940-41, Λακωνικά 36(1969) 190.

³ Παναγιώτη Ντεκόση, Τεπελένι, Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1983, σ. 7.

μέτωπο, «έτσι από φιλότιμο»⁴. Ο συγχωριανός του Παναγιώτης Ντεκόσης, στρατιώτης κι αυτός, περιγράφει την σκηνή που συναντήθηκαν στην Κατάρρα, κοντά στο Μέτσοβο: «Τι θέλεις, εσύ, εδώ; Πού άφησες τη Δέσπω⁵; Μου απαντά αστεία: Εδώ είναι τα σύνορά μας, δεν είναι στο Βατιά»⁶. Ο Σοφιανός υπηρετούσε στο 11ο Σύνταγμα Πεζικού. Κατά την διάρκεια του πολέμου αρρώστησε από κρυοπαγήματα. Πέθανε στο νοσοκομείο εκστρατείας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Αγρινίου στις 2 Ιανουαρίου 1941⁷. «Του κόψανε τα πόδια, αλλά δεν τον προλάβανε. Το κακό είχε προχωρήσει»⁸.

«Και τώρα η Δέσπω θα είναι η μόνη ίσως γυναίκα στην Ελλάδα που έχει προσφέρει τόσο βαριά θυσία στο βωμό της πατρίδας: τον άντρα της το 1913 και το μοναχογιό της στο Αλβανικό»⁹. Ο πόνος της δεν άφησε ασυγκίνητους τους συγχωριανούς. Στο παρόν κείμενο δημοσιεύεται μια συλλυπητήρια κάρτα, που είχε στείλει στην Δέσπω ο Γεώργιος Μούτουλας του Λυκούργου¹⁰, στρατιώτης κι αυτός¹¹, υπηρετών στον 11ο Λόχο του 11ου Συντάγματος Πεζικού με ημερομηνία 19 Φεβρουαρίου 1941. Ο Γεώργιος Μούτουλας στην κάρτα αυτή γράφει: «'Επί τῷ ἐνδόξῳ θανάτῳ υἱοῦ σας Σοφιανοῦ. Θερμά συλλυπητήρια. Γιῶργος».

⁴ Παναγιώτη Ντεκόση, Τεπελένι, σ. 127.

⁵ Η μητέρα του Σοφιανού Δέσποινα, το γένος Μαρινάκου.

⁶ Παναγιώτη Ντεκόση, Τεπελένι, σ. 127.

⁷ Γενικό Επιτελείο Στρατού / Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Αγώνες και νεκροί του ελληνικού στρατού κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο 1940-1945, Αθήνα 1995, σ. 110. Στην αναζήτηση στοιχείων για τον Σοφιανό στην Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού μάς βοήθησε σημαντικά η ΕΠΧΙΑΣ (ΜΧ) Κατερίνα Σταύρου, την οποία ευχαριστούμε θερμά.

⁸ Παναγιώτη Ντεκόση, Τεπελένι, σ. 127.

⁹ Παναγιώτη Ντεκόση, Τεπελένι, σ. 127.

¹⁰ Ο Γεώργιος Μούτουλας του Λυκούργου γεννήθηκε στο Ξηροκάμπι το 1914 (:) και σκοτώθηκε στην Αράχοβα της Λακωνίας το 1944. Ήταν φίλος και συγγενής με τον Σοφιανό. Η μητέρα της Δέσπως ήταν το γένος Μούτουλα.

¹¹ Ο Γεώργιος Μούτουλας είχε τραυματιστεί κατά την διάρκεια του πολέμου, Παναγιώτη Ντεκόση, Τεπελένι, σ. 126.

Το μόνο που απέμενε πλέον στην Δέσπω, η οποία ήταν μία από τις καλύτερες μοιρολογίστρες του Ξηροκαμπίου¹², ήταν να μοιρολογάει. Ένα δίστιχο από μοιρολόι της περιοχής λέει:

*Όγιοι δεν έχει πεθατούς δεν κλαίει τους πεθαμένους
κι όγιοι δεν έχει σκοτωτούς δεν κλαίει τους σκοτωμένους*¹³.

Και η Δέσπω είχε έναν πεθατό, τον μικρό γιο της, και δύο σκοτωτούς, τον άντρα της και τον μεγάλο γιο της.

Στις 19 Νοεμβρίου 1943 πέθανε στο Ξηροκάμπι η Αντωνία σύζυγος Πανάγου Φραγκή σε ηλικία 70 ετών¹⁴. Την επόμενη ημέρα (20 Νοεμβρίου 1943) στην κηδεία μοιρολόι είπε και η Δέσπω, η οποία, ενώ ξεκινάει να θρηνήσει την προκειμένη νεκρή, στο τέλος καταλήγει να θρηνεί τον γιο της:

....
*Στον Άδη που θα κατεβείς,
καλό παράδεισο να βρεις,
και να κοιτάξεις και να δεις
και το παιδί μου για να βρεις
και πες του γρήγορα να 'ρθει,
που μ' άφησε μοναχή
σαν την καλόγρια στο κελλί*¹⁵.

Η Δέσπω είχε απομείνει πλέον ολομόναχη. Είχε μια αδερφή, την Αφροδίτη, η οποία όμως έμενε με την οικογένειά της στην Αμερική. Είχαν τακτική αλληλογραφία. Μια φορά μάλιστα η Δέσπω την είχε επισκεφτεί. Όμως το κενό της απώλειας των δύο παιδιών της δεν μπορούσε να καλυφτεί. Μετά από λίγα χρόνια και η αδερφή της Δέσπως έφυγε από την ζωή. Όταν έφτασε το τηλεγράφημα από την Αμερική, το οποίο ανήγγελλε τον θάνατο της αδερφής της, η Δέσπω ξέσκισε τα ρούχα της, κοίταξε προς τον ουρανό και είπε: «Χτύπα, Χάρε, ακόμα. Χτύπα, θα αντέξω. Μου πήρες τον άντρα μου, το Γιώργο, το Σοφιανό, το μάτι μου (είχε χάσει το ένα μάτι, το οποίο είχε αντικατασταθεί με γυάλινο) και τώρα την αδερφή μου. Έμεινα έρημη, παντέρημη στον κόσμο αλλά θα αντέξω ακόμα»¹⁶.

Ο πόνος συνόδευε διαρκώς την Δέσπω, η οποία πήγαινε πάντοτε στις κηδείες και μοιρολογούσε. Μ' αυτόν τον πόνο έφυγε από την ζωή το 1968 σε ηλικία 77 ετών¹⁷.

---

¹² Παναγιώτη Ντεκόση, Τεπελένι, σ. 127.

¹³ Δημήτρη Θ. Κατσουλάκου, Η νότια κοίλη Λακεδαιμόνων και τα μοιρολόγια της, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2002, σ. 100.

¹⁴ Βιβλίο αποβιώσεων του ναού Αγίας Τριάδος Ξηροκαμπίου.

¹⁵ Δημήτρη Θ. Κατσουλάκου, Η νότια κοίλη Λακεδαιμόνων και τα μοιρολόγια της, σ. 103

¹⁶ Μαρτυρία του Λευτέρη Βλογιαννίτη του Χρήστου από τους Γοράνους.

¹⁷ Οι πληροφορίες για την Δέσπω μάς δόθηκαν από τον Γεώργιο Μανδραπήλια του Θεοδώρου, η μητέρα του οποίου φρόντιζε όλα τα χρόνια την Δέσπω.

Δημήτρη Η. Αποστολάκου

Με το παλιό

Όταν είχα τα πρόβατα στη Βαρβάρα μαζί με τον Βασίλη Π. Κονίδη, αρχές Αυγούστου κάθε χρόνο θυμάμαι ότι είκοσι περίπου άτομα με έναν παπά περνούσαν το δρόμο που ήταν κοντά στη στρούγκα μας και συνέχιζαν για την κορυφή του Ταϊγέτου. Αυτό γινόταν κάθε χρόνο. Μια φορά πήγα κοντά τους και τους ρώτησα πού πάνε. Μου απάντησαν ότι ακολουθούσαν το παλιό ημερολόγιο και ότι πήγαιναν στην κορυφή να τιμήσουν τη μνήμη του Προφήτη Ηλία. Πήρα τότε το θάρρος και τους λέω: «Γιατί δεν ερχόσαστε σε μας να γιορτάζουμε όλοι μαζί κάθε χρόνο;». Και έλαβα απάντηση πληρωμένη: «Εμείς δεν φύγαμε από κάπου για να 'ρθουμε; Εσείς φύγατε και εσείς πρέπει να έρθετε σε μας να γιορτάζουμε μαζί». Δεν συνέχισα την κουβέντα.

Σ.Ι.Π. (Ποταμίτη)

Ο σύλλογος Ποταμιάς η «Ομόνοια»

Οι σύλλογοι στην Ποταμιά έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη και στον πολιτισμό του χωριού. Ένας από αυτούς ήτανε και ο σύλλογος με την ονομασία Μορφωτικός Σύλλογος Αγροτοπαίδων και Αγροτονεανίδων Κοινότητας Ποταμιάς η «Ομόνοια».

Ο σύλλογος αυτός ιδρύθηκε στις 2 Ιανουαρίου 1959 και ήτανε υπό την εποπτεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του νομού Λακωνίας. Τα γραφεία του συλλόγου και η αίθουσα εκδηλώσεων ήτανε στο σπίτι του Κίμωνα Παναγούλια, λίγο πιο πάνω απ' την κεντρική πλατεία του χωριού, ακριβώς απέναντι απ' την ταβέρνα του Σταυρόπουλου (Κεφάλια).

Σύμφωνα με τη μαρτυρία της Βούλας Δημητράκουλα, η οποία ήτανε η πρώτη πρόεδρος του συλλόγου, οι εκδηλώσεις ήτανε, κυρίως, για την μόρφωση των νέων. Για τα αγόρια γινόντουσαν σεμινάρια για την καλλιέργεια της γης και την εκτροφή των ζώων και για τα κορίτσια σεμινάρια ραπτικής, ζαχαροπλαστικής και μαγειρικής. Για την μαγειρική να πούμε ότι γινότανε και μάθημα συντήρησης φαγητών λόγω έλλειψης ψυγείων, κάτι που στις μέρες μας φαίνεται απίστευτο. Ακόμα να πούμε ότι είχε γίνει και εκδρομή στη Θεσσαλονίκη εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Όμως γινόντουσαν και άλλες εκδηλώσεις, όπως πανηγύρια, μουσικές βραδιές, ομιλίες κτλ.

Ο σύλλογος συνέχισε με αυτούς τους ρυθμούς μέχρι λίγο μετά τα μέσα της δεκαετίας του '60, όπου στην Ελλάδα επικράτησε δικτατορία και για τους συλλόγους τα πράγματα άλλαξαν.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Δημήτρη Π. Πολυμενάκο, πρώην γραμματέα του Πολιτιστικού Συλλόγου Ποταμιάς (για τον οποίο θα γράψουμε μια άλλη φορά), ο οποίος φύλαξε και βρήκε στο αρχείο του το πρώτο επίσημο έγγραφο

του Μορφωτικού Συλλόγου Αγροτοπαίδων και Αγροτονεανίδων Κοινότητας Ποταμιάς η «Ομόνοια», το οποίο και παρουσιάζουμε.

'Εν Αθήναις, τῆς 17-1-59, 106

'Εποικίας: _____
Θέμα: _____

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΝΟΜΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΤΗΛΕΓΡΑΜΜΑ ΓΕΝΙΚΟΥ 'ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΣ
'Αριθμός κ. Π. Κόττας
'Αριθ. πρωτ. 300
'Αριθ. διενκ. _____

Α κ τ ο ς

Έχοντας υπ' όψει 1) τὸ ἄρθρον 12 Ν.1643/52 περί κυρώσεως τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Α.Ν.1547/50 περί ἀυστήσεως Δ/σεως Γενικοῦ 'Εφαρμογῶν καὶ 'Εκπαιδεύσεως κατὰ τὴν 'Υπουργικὴν 'Επιτροπὴν, 2) τὴν ἀπὸ 2-1-59 ἀποφασιστικὴν προσηκονοῦ Συμβουλίου τοῦ ἑδουθέντος ἐν Ποταμιά Λακωνικῶν Μορφωτικοῦ Συλλόγου 'Αγροτοπαίδων καὶ 'Αγροτονεανίδων καὶ 3) τὸν κανονισμὸν τῆς λειτουργίας τοῦ Μορφωτικοῦ Συλλόγου

Α κ α ρ α σ ε ῖ ς

Ἐγκρίνομεν τὸν κανονισμὸν λειτουργίας Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τοῦ Μορφωτικοῦ Συλλόγου 'Αγροτοπαίδων καὶ 'Αγροτονεανίδων εἰς τὴν Κοινότητα Ποταμιάς μετὰ τὴν ἐπισημάνειαν 'Μορφωτικῶν 'Αλλαγῶν 'Αγροτοπαίδων καὶ 'Αγροτονεανίδων Κοινότητος Ποταμιάς ἢ 'Ομόνοια, τὸν δὲ συνταχθέντα κανονισμὸν λειτουργίας ἀποκρίσεως καὶ Διαχειρίσεως τῶν ἑσῶν τοῦτον ἐγκρίνομεν ὡς ἔχει.

Κοινοποιεῖται:

- 1) Δ/σιν Χιροφυλικῆς Ἐπαρχίας
'Επιπέδα
- 2) Σταθμὸν Χερσικῆς Ἐπαρχίας
εἰς Γορτύριον
- 3) Ἄρδερόν Κοιν/τος Ποταμιάς
εἰς Ποταμιά
- 4) 'Εμπόρον Γ. 'Εφ/γῆν 'Αρκαλῶν
εἰς 'Αιθίλιας
- 5) 'Υπάλληλον 'Αγρ.Οἴκ/κῆς
εἰς Ἐποικίον
- 6) Παρ' ἡμῖν Τ Γ Κ καὶ Διοῶν
'Επιπέδα
- 7) Βοθλῶν Δημητριάκουλα
Πρόεδρον Δ Ε Μορφωτικοῦ Συλλόγου 'Αγροτ. 'Αγροτιν. Ποταμιάς Μετ' ἐγκριμένου Π/σιμον. εἰς Ποταμιάς

'Ο Διευθυντής
[Signature]
Γ. 'Αλεξανδρῆς

Παναγιώτη Κ. Κούρταλη
**Δύο ενδιαφέροντα δημοσιεύματα για
τον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδας Ξηροκαμπίου**

Στο Αρχείο Τοπικού Τύπου της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Σπάρτης εντόπισα δύο πολύ ενδιαφέροντα δημοσιεύματα των πρώτων δεκαετιών του εικοστού αιώνα, που αφορούν τον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος Ξηροκαμπίου.

Το πρώτο δημοσίευμα είναι μία ευχαριστήρια καταχώρηση στην τρίτη σελίδα της εβδομαδιαίας σπαρτιατικής εφημερίδας «*Ηώς*» της 7ης Φεβρουαρίου 1904, με την οποία το τότε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, αποτελούμενο από τον Δήμαρχο Φάριδος Αθανάσιο Δρομπάρη ως πρόεδρο, τον ιερέα Παναγιώτη Κονίδη και τους λαϊκούς Γεώργιο Κυριακάκο, Γρηγόριο Σκουριώτη και Παναγιώτη Μιχαλακάκο ως μέλη, ευχαριστεί και εύχεται υγεία και πρόοδο σε 34 άτομα και 3 οικογένειες ξενιτεμένων ομογενών στη Βαλτιμόρη, οι οποίοι με πρωτοβουλία του ευπατρίδη Ευστρατίου Γεωρ. Σολωμού συγκέντρωσαν και απέστειλαν συνολικά το διόλου ευκαταφρόνητο για την εποχή ποσό των 135 δολαρίων Η.Π.Α. υπέρ της αποπερατώσεως του Ιερού Ναού.

Το δημοσίευμα που στο τέλος κλείνει με την παράθεση αναλυτικού καταλόγου με τα ονοματεπώνυμα των συνεισφερόντων ομογενών και το ποσόν της δωρεάς που ο καθένας προσέφερε έχει ως εξής :

Εισφοραί υπέρ του εν Ξηροκαμπίω ναού «*Αγία Τριάς*»¹

Τη πρωτοβουλία του εν Βαλτιμόρη συμπολίτου μας Ευστρ. Γεωρ. Σολωμού, συνέλεγχ το κάτωθι ποσόν προς αποπεράτωσιν του εν Ξηροκαμπίω ανεγειρομένου ναού η «*Αγία Τριάς*». Το Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον του εν λόγω Ναού ευχαριστεί τους κάτωθι συμπολίτας του, ευχόμενον εις τον Ύψιστον όπως τους διατηρή υγιείς και προκόπτωσιν εις τας εργασίας των, προς δε εκφράζει τον ενδόμυχον πόθον των, όπως και όλοι οι άλλοι εν Αμερική εγκατεσπαρμένοι συνδημόται μας μιμηθώσι το παράδειγμα των κάτωθι αναφερομένων και προσφέρωσι και ούτοι τον οβολόν τους υπέρ του θεαρέστου έργου της αποπερατώσεως του ιερού ναού μας.

Τα ονόματα των συνεισφερόντων

1	Ευστρ. Γ. Σολωμός	δολ.	25,00
2	Θρασ. Θ. Ματθαίος	»	15,00
3	Δημ. Γ. Σολωμός	»	10,00
4	Σωτ. Γ. Σολωμός	»	10,00
5	Χρη. Γ. Μαρινάκος	»	10,00
6	Παναγ. Λυκοπανάγος	»	10,00

¹ Εφημερίδα «*Ηώς*», Αριθ. Φύλ. 572 (7/2/1904), σελ. 3.

7	Γεώρ. Δ. Σωτηράκος	»	5,00
8	Θεόδ. Δ. Δούκας	»	5,00
9	Επαμ. Σταυράκος	»	5,00
10	Αδελ. Κωνσταντοπουλαίοι	»	4,00
11	Αδελ. Καραγγιουλαίοι	»	3,00
12	Αδελ. Π. Πρεβαίοι	»	3,00
13	Αντώ. Δ. Σουρτζής	»	2,00
14	Γεώρ. Παναγιωτόπουλος	»	2,00
15	Νικ. Σορώκος	»	2,00
16	Παναγ. Δ. Χρηστάκος ή Χαντουμάκος	»	2,00
17	Επαμ. Ασημάκης	»	2,00
18	Απόσ. Παππαδάκος	»	1,50
19	Παναγ. Δ. Σουρτζής	»	1,00
20	Δημ. Περδικούλιας	»	1,00
21	Ευστ. Καλογεράς	»	1,00
22	Ηλ. Παναγιωτόπουλος	»	1,00
23	Χαρ. Κοκώνης	»	20,50
24	Γεώρ. Χίος	»	1,00
25	Νικ. Αλ. Δεζές	»	1,00
26	Λεων. Αλ. Δεζές	»	1,00
27	Ιωάν. Π. Καστάνης	»	1,00
28	Νικ. Δ. Μανδραπύλιας	»	1,00
29	Κωνσ. Πρέβας	»	1,00
30	Δημ. Γ. Καραγγιουλές	»	0,50
31	Ιωάν. Γ. Καραγγιουλές	»	0,50
32	Παναγ. Κανελλάκος	»	0,50
33	Παναγ. Γορανίτης	»	0,50
34	Κωνσ. Σαβούρος	»	0,50
35	Μιχ. Μουσιάκος	»	0,50
36	Ιωάν. Παπάδος	»	0,50
37	Δημ. Ι. Δούκας	»	0,50
	Εν όλω δολλ.	»	131,50
	Υπόλοιπον επιταγής	»	3,50
	Εν όλω δολλάρια	»	135,00

Εν Ξηροκαμπίω τη 1 Φεβρουαρίου 1904.

Το Εκκλησιαστ. Συμβούλιον

Ο Δήμαρχος
Αθ. Δρομπάρης

Τα μέλη
Παναγ. ιερ. Κονίδης
Γεώργ. Κυριακάκος
Γρηγ. Σκουριώτης
Παναγ. Μιχαλακάκος

Από το δημοσίευμα προκύπτει ότι : α) ο Ιερός Ναός της Αγίας Τριάδος που ως γνωστόν θεμελιώθηκε από τον ιερέα Παναγιώτη Κονίδη το 1896² και εγκαινιάστηκε από τον Μητροπολίτη Μονεμβασίας και Σπάρτης Θεόκλητο το 1902³ λόγω ελλείψεως χρημάτων δύο χρόνια μετά τα εγκαίνιά του παρέμενε ημιτελής και η Εκκλησιαστική Επιτροπή δεχόταν δωρεές από τους ομογενείς της Αμερικής για την αποπεράτωσή του και β) το μεταναστευτικό ρεύμα στα τέλη του 19ου προς την Αμερική είχε πλήξει για τα καλά το Ξηροκάμπι και τα γύρω χωριά, αφού ολόκληρες οικογένειες με δύο, τρία ή και περισσότερα αδέρφια εμφανίζονται στον κατάλογο να έχουν ξενιτευτεί⁴.

Το δεύτερο δημοσίευμα είναι μία διακήρυξη μειοδοτικής δημοπρασίας της Ενοριακής Επιτροπείας του Ναού που καταχωρήθηκε στη δεύτερη σελίδα του τρίτου φύλλου της εβδομαδιαίας σπαρτιατικής εφημερίδας «Τα Γράμματα της Λακωνίας» στις 25 Μαΐου 1932 και το οποίο έχει ως εξής :

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ⁵

Η Ενοριακή Επιτροπεία του εν Ξηροκαμπίω ιερού ναού «ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»

Διακηρύττει ότι,

Εκτίθεται εις μειοδοτικήν δημοπρασίαν, ενεργηθησομένη την 12ην του μηνός Ιουνίου ημέραν Κυριακήν και ώρα 11-12 π.μ. εν Σπάρτη και έξωθι του καφενείου Γ. Στεφανοπούλου, η κατασκευή εσωτερικού κιγκλιδώματος του ναού.

Η δαπάνη προϋπολογίσθη εις δρ. 5.500.

Το σχέδιον, ο προϋπολογισμός δαπάνης, ως και οι όροι της διακηρύξεως ευρίσκονται εις το Μητροπολιτικόν γραφείον Σπάρτης, ένθα δύνανται οι ενδιαφερόμενοι προσερχόμενοι να λάβωσιν γνώσιν.

Εν Ξηροκαμπίω τη 22 Μαΐου 1932

Η Ενοριακή Επιτροπεία

Ηλίας Ματθαίος

Ευστρ. Σκουριώτης

Απ. Αποστόλου

Δημ. Πουλακάκος

Αναστ. Πύλιας

Από το δημοσίευμα είναι προφανές ότι η κατασκευή του εσωτερικού κιγκλιδώματος της εκκλησίας της Αγίας Τριάδος Ξηροκαμπίου, προϋπολογισμού δαπάνης 5.500 προπολεμικών δραχμών, έγινε από την Ενοριακή Επιτροπεία του Ναού και αποτελεί έργο του έτους 1932.

² Περιοδικό «Η Φάρις», Αρ. Τεύχ. 24 (1999), σελ. 12

³ Περιοδικό «Το Ξηροκάμπι», Αρ. Τεύχ. 2 (Μάιος 1966) σελ. 1-2

⁴ Πρόκειται για μετανάστες πολλοί από τους οποίους είχαν αναχωρήσει για τις Η. Π. Α. στα τέλη της δεκαετίας του 1890. Βλ. σχετικά Ευστρατίου Α. Σολωμού, Μετανάστες των χωριών μας που πέρασαν από το Elis Island, Περιοδικό «Η Φάρις», Αρ. Τεύχ. 50 (Δεκέμβριος 2009), σελ. 5-10.

⁵ Εφημερίδα «Τα Γράμματα της Λακωνίας», Αρ. Φύλ. 3 (25/5/1932), σελ. 2

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη
Παιδαγωγικός Φιλότεχνος Όμιλος Φάριδος

Ένας νέος σύλλογος ιδρύθηκε στον τόπο μας. Ο Παιδαγωγικός Φιλότεχνος Όμιλος Φάριδος θα καταπιαστεί, κυρίως, με παιδαγωγικές δραστηριότητες. Απευθύνεται κατά κύριο λόγο στα παιδιά από το νηπιαγωγείο μέχρι το λύκειο. Ο ρόλος του θα είναι συνθετικός, ώστε να μην χάνεται η συνέχεια όταν το παιδί περνάει σε μια άλλη βαθμίδα εκπαίδευσης. Ο βασικός πυρήνας του νέου συλλόγου είναι τα μέλη του συλλόγου γονέων του δημοτικού σχολείου Ξηροκαμπίου, τα οποία αντελήφθησαν την ανάγκη συντονισμού και κοινής δράσης. Στον σύλλογο συμμετέχουν, επίσης, γονείς αλλά και άτομα που έχουν την διάθεση και την ικανότητα να προσφέρουν και να βοηθήσουν την τοπική μας κοινωνία. Βασικό στοιχείο λειτουργίας του είναι η συνεργασία με τους συλλόγους γονέων των σχολείων του τόπου μας. Για τους ενήλικες θα υπάρχουν δραστηριότητες με σκοπό την βελτίωση της ποιότητας της ζωής μας και την συνοχή της τοπικής μας κοινωνίας.

Δραστηριότητες του συλλόγου

- Διοργάνωση τμημάτων εκμάθησης παραδοσιακών χορών. Λειτουργούν πέντε τμήματα με παιδιά από το δημοτικό και το γυμνάσιο Ξηροκαμπίου.
- Διοργάνωση τμημάτων θεατρικής αγωγής. Λειτουργούν δύο τμήματα θεατρικής αγωγής για παιδιά του δημοτικού και του γυμνασίου Ξηροκαμπίου και ένα τμήμα στις Αμύκλες με παιδιά του δημοτικού σχολείου Αμυκλών. Τα τμήματα θεατρικής αγωγής τελούν υπό την εποπτεία της κυρίας Άλκηστης Κοντογιάννη, καθηγήτριας του τμήματος θεατρικών σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- Διοργάνωση ομάδας κοινωνικής ανάλυσης σε συνεργασία με την ελληνική εταιρεία ομαδικής ανάλυσης και ψυχοθεραπείας με την συμμετοχή της κυρίας Αθηνάς Κλάδη, ψυχοθεραπεύτριας, και του συντοπίτη μας κυρίου Βασίλη Μενούτη, ψυχιάτρου.

Μελλοντικές δραστηριότητες

- Διοργάνωση ομάδας εκμάθησης ποδοσφαίρου σε συνεργασία με τον αθλητικό σύλλογο Απόλλωνα.
- Διοργάνωση τμημάτων μουσικής
- Διοργάνωση τμήματος σκακιού

Σύντομα θα ακολουθήσουν ανακοινώσεις στην τοπική κοινωνία και τον τοπικό τύπο, καθώς και συζήτηση και συλλογή προτάσεων για τον πιο αποδοτικό τρόπο λειτουργίας του συλλόγου.

Στέλλας Καπετανάκου – Φλωράκη

Αναμνήσεις από τα μαθητικά χρόνια στο Ξηροκάμπι

Ξηροκάμπι. Τέλη της δεκαετίας του '60. Πολλά τα παιδιά. Περιορισμός της κυκλοφορίας λόγω σχολείου. Τα νιάτα όμως είχαμε ανάγκη από διασκέδαση. Έτσι, στις διακοπές των Χριστουγέννων και του Πάσχα ψάχναμε να βρούμε τρόπους να διασκεδάσουμε. Και βέβαια διασκέδαση για τα νιάτα είναι η μουσική, ο χορός, το ποτό (τότε βερμούτ συνοδεία αράπικου φιστικιού) και φλερτ. Τα αυτοκίνητα, ελάχιστα και ούτε σκέψη να πάμε βράδυ στην Σπάρτη για διασκέδαση ή να μαζευτούμε τόσα παιδιά σε κάποιο σπίτι. Λύση όμως βρέθηκε με την παραχώρηση του καφενείου του από τον Βαγγέλη Κυριακάκο. Αρκετές φορές μάς έδωσε τον χώρο αυτό και εμείς δεν αργούσαμε να τον μετατρέψουμε σε αίθουσα διασκέδασης (μπουάτ, όπως τον έλεγε ο αείμνηστος μπαρμπα-Βαγγελλάκης), βάζοντας μάλιστα και κουρτινάκια στα παράθυρα για να απομονώσουμε τα αδιάκριτα βλέμματα. Στα pick-up τα δισκάκια βινυλίου με τους Beatles, τον Adamo, τον Paul Anka και άλλους τραγουδιστές εκείνης της εποχής. Χαμηλός φωτισμός, χορός, ποτά και διασκέδαση με την ψυχή μας.

Ο φίλος Χάρης Κυριακάκος θυμήθηκε μια ιστορία σχετική με τα πιο πάνω. Μετά τις διακοπές του Πάσχα του 1971, την πρώτη μέρα που βρεθήκαμε στο σχολείο, μετά την πρωινή προσευχή, ο τότε γυμνασιάρχης Νίκος Παπαδάκος είπε τα εξής: Κατά την διάρκεια των διακοπών πολλοί μαθητές το έριξαν στην διασκέδαση. Έχω να τους πω ότι κάποιοι από αυτούς δεν πρόκειται ούτε μέσα από μακαρόνι спаγγέτι να δουν την πόρτα του πανεπιστημίου (κάνοντας με τα δάχτυλά του ένα άνοιγμα και βάζοντάς τα στο μάτι του).

Ηλία Γ. Αποστολάκου

Το λιοτρίβι του Παλιοχωριού

Το λιοτρίβι βρισκόταν στο πάνω μέρος του χωριού. Η λειτουργία του πρέπει να άρχισε γύρω στο 1880. Ιδιοκτήτες του ήταν οι Παναγιώτης Καππάκος και Ηλίας Μπιταξής του Γεωργίου. Εργάτες ήταν οι ίδιοι οι παραγωγοί. Το δούλευε, κυρίως, ο Βασίλης Δαριώτης του Ιωάννη, ο οποίος είχε πολλή δύναμη, όπως λένε. Το νερό ερχόταν με αυλάκι από το Γέρο, σημερινή πηγή του χωριού, από απόσταση περίπου χιλίων πεντακοσίων μέτρων. Το 1925 το λιοτρίβι αγοράστηκε από τον Ηλία Αποστολάκο του Ιωάννη και μετετράπηκε σε σπίτι. Το ένα του λιθάρι βρίσκεται ακόμα και σήμερα στο χωριό, ενώ το άλλο βρίσκεται στο παλιό λιοτρίβι των Γοράνων.

Οι πληροφορίες για το λιοτρίβι του Παλιοχωριού μου δόθηκαν από τη συγχωριανή μου Κατερίνη Αποστολάκου του Ηλία, χήρα Λεωνίδα Σταρόγιανη, 97 ετών σήμερα.

Δημητρίου Γ. Πρέβα
Ο ρόλος των βιοκαυσίμων

Ουδείς δύναται να αμφισβητήσει ότι το κλίμα στη χώρα μας είναι καλό. Οι συνθήκες ζωής όμως έχουν γίνει πολύ δύσκολες, καθώς έχουμε μπει σε μακρόχρονη περίοδο λιτότητας. Η χώρα έχει αποβιομηχανοποιηθεί και η αγροτική οικονομία έχει καταρρεύσει.

Η καλλιέργεια φυτών εκτιμάται ότι θα λύσει τα περισσότερα προβλήματα. Τα βιολογικά καύσιμα είναι μια ανανεώσιμη ενέργεια, αντίθετα από άλλους φυσικούς πόρους, όπως είναι το πετρέλαιο, ο άνθρακας και τα πυρηνικά καύσιμα. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ραγδαία η παραγωγή βιοκαυσίμων στις ΗΠΑ και τη Δυτική Ευρώπη με σκοπό να αντικαταστήσουν 10%-15% το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Η παραγωγή βιοκαυσίμων θεωρείται αποδοτική, εφ' όσον τα υγρά που παράγονται προσφέρουν με την καύση τους καθαρά αέρια.

Οι υποστηρικτές των βιοκαυσίμων δεν είχαν συναντήσει μεγάλα εμπόδια, μόνο την αντίδραση των πετρελαϊκών κυκλωμάτων, τα οποία δεν θέλουν να αμφισβητείται το μονοπώλιό τους.

Η αιθανόλη μπορεί να παραχθεί από ζαχαροκάλαμο, καλαμπόκι, πατζάρια, πορτοκάλια, γερμάδες, σταφύλια και άλλα αγροτικά προϊόντα, τα οποία έχουν ζάχαρα. Τα βιοέλαια μπορούν να παραχθούν από φοινικόδεντρα, σόγια, ηλιόσπορο, βιομηχανικά λάδια, βαμβακέλαιο. Η καλλιέργεια βαμβακιού είναι πολύ συμφέρουσα, καθώς μας δίνει το βαμβάκι, το βαμβακέλαιο, το βαμβακόσπορο, την βαμβακόπιττα και όλο το φυτό, όταν το θρυμματίσεις, είναι πολύ χρήσιμη κτηνοτροφή.

Στην Κατοχή δεν υπήρχε πετρέλαιο. Στο ελαιουργείο των Αφών Βαλκανά στην Τραπεζοντή η μηχανή τους δούλεψε και με ελαιόλαδο. Κατά λάθος έριξαν στο τεπόζιτο της μηχανής ένα δοχείο ελαιόλαδο, όπως μου είπε ο Δημήτρης ο Βαλκανάς, όταν τον ρώτησα.

Στο Γύθειο ο Προκόπης ο Δρογγάρης, μηχανικός την εποχή εκείνη, έκανε χρήση του ελαιόλαδου για καύση. Ζέσταναν το λάδι στους 80 βαθμούς για να φύγει η υγρασία, τύλιγαν το σωληνάκι του πετρελαίου στην εξάτμιση για να γίνεται καλύτερη καύση, αφού το λάδι πήγαινε στον κινητήρα ζεστό και ο κινητήρας δούλευε χωρίς κανένα πρόβλημα.

Τα βιομηχανικά λάδια, χαμολόγια και άλλα τα κάνουν βρώσιμα. Είναι τα ραφινέ λάδια, τα οποία γίνονται σε υψηλές θερμοκρασίες. Αυτά τα λάδια τα νοθεύουν με τα καλά λάδια και τα πουλάνε στην αγορά. Αν πάνε για βιοκαύσιμα αυτά τα λάδια που είναι πολλές χιλιάδες κιλά, τότε τα καλά λάδια θα έχουν καλύτερη τύχη στην αγορά, γεγονός που θα ωφελήσει τους αγρότες και το κράτος. Έτσι, η ελληνική πολιτεία οφείλει να προστατεύσει την καλλιέργεια ενεργειακών φυτών για την παραγωγή βιοκαυσίμων.

Όλοι συνηθίζουν να ευγνωμονούν περισσότερο εκείνους οι οποίοι επαινούν παρά εκείνους οι οποίοι συμβουλεύουν. Για να κάνει κάποιος καλό ταξίδι, έχει ανάγκη από καλό οδηγό. Για να επιτύχει την ευδαιμονία, έχει ανάγκη από μυαλό και τέχνη.

Ντιάνας Θ. Τάρταρη

Το χωριό μου

Στη μεγάλη αγκαλιά του Ταύγετου
Ξαποσταίνεις, χωριό μου.
Μα δε δίνεις εικόνα κρησφύγετου,
είσαι άρθρο του νόμου.

Στη μεγάλη αγκαλιά του Ταύγετου
στην ποδιά του επάνω
ο καθείς αποθέτει τις μνήμες του
στων σπιτιών σου το πλάνο.

Τα παιδιά στις σκεπές ανεβαίνουνε,
κλέφτες παίζουνε κι αστυνόμους,
τους παλιούς στα παλιά τούς πηγαίνουνε,
πειθαρχούν στους δικούς τους νόμους.

Στις αυλές σου παπούδες μαζεύονται
μ' ιστορίες απ' τα περασμένα,
το κρασί απ' τ' αμπέλια σου γεύονται
με τραγούδια δοξάζουν εσένα.

Οι γιαγιάδες μαζεύουν τις φούστες τους,
τα μαντίλια τους δένουν,
τα τραγούδια, αν ταιριάζουν στα γούστα τους,
στο χορό ξαναμπαίνουν.

Μαρίας Π. Καράμπελα

Το δεύτερο αντάμωμα των Γορανιτών

Το Σάββατο 28 Αυγούστου 2010 πραγματοποιήθηκε στους Γοράνους το δεύτερο αντάμωμα των Γορανιτών, το οποίο έγινε με πρωτοβουλία των ξενιτεμένων του χωριού.

Το αντάμωμα έλαβε χώρα στην πλατεία του χωριού, η οποία ήταν ασφυκτικά γεμάτη. Πλήθος κόσμου συγκεντρώθηκε, όχι μόνο Γορανίτες, αλλά και κάτοικοι των γύρω χωριών. Πλούσιο φαγητό, ζωντανή μουσική και χορός μέχρι αργά.

Την οργάνωση της εκδήλωσης είχε αναλάβει η τοπική επιτροπή των Γοράνων, την οποία αποτελούσαν οι: Στράτης και Γεωργία Μαρινάκου, Μαρία Καράμπελα, Πάνος Εξαρχάκος, Γεωργία Τζιβεριώτη, Αφροδίτη Κρητικού, Λευτέρης Βλογιαννίτης και Παναγιώτης Δούκας.

Από τους ξενιτεμένους του χωριού παρόντες ήταν από τον Καναδά οι: Στέλιος και Σούλα Στρατάκου, Νικήτας και Δέσποινα Καλκάνη, Δημήτρης και Παναγιώτα Τσέγγου, Στράτης και Ειρήνη Ρηγάκου, Δημήτρης και Δέσποινα Ρηγάκου, Σωτήρης και Ελένη (Τσέγγου) Κοματά, Δημήτρης και Μαρία Μπομπότση, Γεώργιος και Μαρία Στρατάκου, Γεώργιος και Ελένη Δούκα, Θεόδωρος και Φανή (Δούκα) Κωνσταντάκου, Μιχάλης Δούκας, Γεώργιος και Παναγιώτα Βλογιαννίτη, Μαρίκα (Ρηγάκου) Λαμπρινού, Ιωάννης Ρηγάκος, Γεώργιος και Τούλα Παναγάκου, Δημήτρης Νικολακάκος, Γεώργιος και Βούλα Ρηγάκου και Μαρίκα Δούκα.

Από τις ΗΠΑ παρόντες ήταν οι: Κωνσταντίνος Δούκας, Παναγιώτης Στρατάκος, Κωνσταντίνος Σ. Πλαγιάννης, Κωνσταντίνος Δ. Πλαγιάννης, Στράτης και Γεωργία Μαρινάκου, Γεώργιος Καράμπελας, Βασίλης Καράμπελας, Μαρία Καράμπελα, Ελευθερία Βλογιαννίτη, Άννα Βλογιαννίτη και Γεώργιος Τσάμπηρας.

Το γλέντι τελείωσε με την ευχή όλων να ξαναναταμώσουν ξανά στο ίδιο μέρος, στην πλατεία του χωριού, μπροστά στον Αη-Γιώργη.

Σύμμικτα

Μόλις ακουγόταν το λάλημα της κουκουβάγιας κοντά στο σπίτι εκείνα τα χρόνια οι γιαγιάδες μάς συμβούλευαν: Ρίχτε του λίγο ψωμί για να φύγει. Μη μας εύρει κανά κακό!

Κάποτε στο Ξηροκάμπι μια καρακάξα έφτασε ως το σπίτι άλλης γιαγιάς και λάλησε. Το λάλημα σήμαινε κακό χαμπέρι ή γράμμα. Κι η γιαγιά που είχε πάρει γράμμα από το γιο της στην Αμερική, ανεφώνησε μόλις άκουσε το λάλημα: Το λάβαμε, το λάβαμε, υπονούντας το γράμμα.

Θεόδωρος Σ. Κατσουλάκος

Ο καιρός τον Νοέμβριο ήταν ασυνήθιστα καλός. Το γεγονός αυτό λειτούργησε θετικά για τους ελαιοπαραγωγούς, οι οποίοι βγήκαν από τις αρχές Νοεμβρίου για ελιές. Έτσι, μπήκε νωρίς σε πολλά σπίτι το πρωτόλαδο.

Κυριάκος Μ. Κοτσάκης

21 Δεκεμβρίου. Ο Νοέμβρης ήταν ιδιαίτερα ζεστός. Τα κρύα άργησαν να έρθουν. Έπιασαν κατά τα Νικολοβάρβαρα. Οι βροχές που έπεσαν λίγες. Έτσι, η Ρασίνα μοιραία δεν έχει κατεβάσει ακόμα στάλα.

Νίκος Π. Σταρόγιαννης

Γιώργου Ανωγειάτη
Βραδιά Νότη Περγιάλη

Ο Δήμος Φάριδος τίμησε το Λάκωνα συγγραφέα, ποιητή και ηθοποιό Νότη Περγιάλη.

Εμείς οι Λάκωνες είμαστε ευαίσθητοι και τιμάμε όσους συμπατριώτες μας ξεχωρίζουν και διαπρέπουν στον τομέα ενασχόλησής τους. Όχι μόνο τους τιμάμε, αλλά τους έχουμε στην καρδιά μας και σε δεδομένη στιγμή τους αναφέρουμε με σεβασμό. Εξαίρεση στον κανόνα αυτό, δυστυχώς, αποτελεί ο Νότης Περγιάλης.

Έπρεπε να περάσει σχεδόν ένας χρόνος από το θάνατό του, για να θυμηθούμε και να τιμήσουμε έναν μεγάλο Λάκωνα (από τ' Ανώγεια), που διέγραψε λαμπρή πορεία στις τέχνες και στα γράμματα. Κάλιο αργά όμως παρά ποτέ! Ο δραστήριος Δήμαρχος Φάριδος κ. Δημήτρης Κουμουτσίδης και ο Γιώργος Ανωγειάτης, ανιψιός του Νότη, επιμελήθηκαν το αφιέρωμα αυτό, που διοργάνωσε ο ΟΝΑΠ στο Κέντρο Πολιτισμού Παλαιοπαναγιάς την Παρασκευή 22 Οκτωβρίου στις οχτώ το βράδυ.

Ο κόσμος ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα αυτό και γέμισε το παλιό σχολείο, που ο Δήμαρχος φρόντισε να το μετατρέψει σε χώρο πολιτισμού.

Η εξαιρετική και απαστράπτουσα Άννα Τσοχαντάρη, παρουσιάστρια της βραδιάς, μας ταξίδεψε με τη φωνή της και μας βοήθησε να γνωρίσουμε πιο πολύ τον καλλιτέχνη, ακόμα και να συγκινηθούμε, όταν απήγγειλε ποιήματά του κι όταν διάβασε ένα απόσπασμα από το μυθιστόρημά του «Η καπετάνισσα».

Το βίο και την πολιτεία του Περγιάλη ξεδίπλωσε ο Δήμαρχος και μας διηγήθηκε τη μία και μοναδική συνάντησή που είχε μαζί του. Δεν παρέλειψε ν'

αναφέρει πως ο Νότης δεν έχει τύχει της αναγνώρισης που του αξίζει και ότι είναι ισάξιος του Ρίτσου και του Βρεττάκου.

Ακούσαμε κατόπιν τον ίδιο τον Περγιάλη ν' απαγγέλει Λόρκα από παλιά ραδιοφωνική εκπομπή. Η φωνή του, όπως τόνισε η παρουσιάστρια, έκανε βόλτες σ' όλες τις κλίμακες κι έπαιρνε πολλά χρώματα. Άλλοτε βαθιά κι υποβλητική, άλλοτε έτοιμη να σε πυροβολήσει κι άλλοτε γλυκιά και ποιητική, μα πάντοτε σαγηνευτική.

Ακολούθησε ο γιατρός, κ. Γιώργος Τριτάκης, επιστήθιος φίλος του καλλιτέχνη, που μας μίλησε για τις συναντήσεις τους, για την πολύπλευρη

προσωπικότητα και για τον ακέραιο χαρακτήρα του φίλου του.

Ο Γιώργος Ανωγειάτης παρουσίασε τον άνθρωπο Νότη Περγιάλη. Αναφέρθηκε στις προσωπικές τους στιγμές, στην αγάπη που έδειχνε για τα παιδιά, στην πραότητα και ηπιότητα που διέκρινε το θείο του και στο ότι κάποιοι συγχωριανοί του, ακόμα και τώρα, δεν τον έχουν αποδεχτεί. Ανέφερε και κάποια τμήματα από συνεντεύξεις του, με αποκορύφωμα το «Στην Ελλάδα επιπλέουν οι φελλοί». Τέλος παρακάλεσε το ακροατήριο να γνωρίσει τον Νότη Περγιάλη, ν' αφουγκραστεί τη σκέψη του, να σκύψει στο έργο του και τότε θα καταλάβει πως έχει να κάνει μ' έναν πραγματικά ΜΕΓΑΛΟ!

Παρακολούθησαμε στη συνέχεια αποσπάσματα από ταινίες που έχει παίξει, όπως «Το κορίτσι με τα μαύρα», «Τα κόκκινα φανάρια», αλλά και «Το χώμα βάφτηκε κόκκινο», που υποδύεται τον αγωνιστή του Θεσσαλικού κάμπου Μαρίνο Αντύπα και δίνει ρεσιτάλ ερμηνείας.

Συγκινηθήκαμε αρκετά κατόπιν, όταν είδαμε να προβάλλεται μια συζήτηση που είχε με τον Γιώργο Ανωγειάτη, μόλις δυο μήνες πριν αποχαιρετήσει τα εγκόσμια. Αν και ογδόντα εννέα χρονών και με κλονισμένη σοβαρά την υγεία του, ο Περγιάλης ήταν ο αιώνιος έφηβος. Ήταν αρκετά αισιόδοξος για την πορεία των Ελλήνων. «Είμαστε γερή φύτρα εμείς», είπε και σκόρπισε ελπιδοφόρα μηνύματα.

Κατόπιν θυμηθήκαμε και σιγοτραγουδήσαμε τα τραγούδια του, μαζί με την

τετραμελή ορχήστρα του κ. Κόκορη. Ας σημειωθεί πως τα μέλη της ορχήστρας εκτέλεσαν τα τραγούδια με επαγγελματική ευσυνειδησία. Ακούσαμε μεταξύ άλλων τα «Γκρεμισμένα σπίτια», το κλασικό «Διώξε τη λύπη παλικάρι» και ολόκληρο το ακροατήριο παλλόταν στο «Λεβέντης εροβόλαγε».

Ο Δήμαρχος Φάριδος απέδειξε πως γνωρίζει πολύ καλά να υποδέχεται τον κόσμο. Στο τέλος της γιορτής απολαύσαμε τον χορταστικό μπουφέ κι ήπιαμε αρκετό κρασί.

Ο Νότης Περγιάλης δεν ήταν τυχαίος άνθρωπος. Όπου και να πήγαινε, ξεχώριζε. Είχε λεβέντικη κορμοστασιά και αρχοντικό περπάτημα. Κοιτούσε το συνομιλητή του πάντα στα μάτια και δεν μασούσε τα λόγια του. Πολυσχιδής προσωπικότητα, πιστός υπηρέτης της τέχνης, εκτός από τη συγγραφή θεατρικών έργων, μυθιστορημάτων, διηγημάτων, στίχων και ποιημάτων, διέπρεψε σαν ηθοποιός αλλά και σαν ζωγράφος.

Βγήκε από τους πρώτους στο βουνό το 1940, εντάχτηκε στις δυνάμεις του ΕΛΑΣ κι έλαβε μέρος σε πολλές μάχες. Αριστερός, αλλά ανένταχτος. Κατά τη διάρκεια της επταετίας υπέστη αρκετές διώξεις, μόνο και μόνο επειδή ήταν αριστερός! Κάποτε, εμείς οι Λάκωνες πρέπει επιτέλους να μάθουμε πως, εκτός από τους καταξιωμένους Γιάννη Ρίτσο και Νικηφόρο Βρεττάκο, υπάρχει κι ο Νότης Περγιάλης.

(Οι φωτογραφίες από την εκδήλωση είναι του Βασίλη Γεωργιάδη. Η φωτογραφία του Περγιάλη είναι του Γιώργου Ανωγειάτη).

Της αγοράς

Δύο φίλοι, μεγάλης κάπως ηλικίας, συζητούσαν στην ταβέρνα. Ο ένας επαινούσε τον γιο του. Τον παρουσίαζε έξυπνο, εργατικό, μορφωμένο. Ο δεύτερος, θέλοντας να πειράξει λίγο τον φίλο του, του λέει: Έτσι που μου τον παρουσιάζεις, ούτε το Πολυτεχνείο να είχε βγάλει. Και ο πρώτος τού απαντά αποστομωτικά: Τι Πολυτεχνείο, ρε; Εδώ έχει βγάλει το Λύκειο!

Γ.Ι.Κ.

Ο αγαπητός Νίκος Β. Παπαδάκος περνούσε πολλές ώρες της ημέρας στην αγορά. Ήταν η συνηθισμένη ψυχαγωγία του. Καθόταν σ' όλα τα καφενεία, μα πιο πολύ στο καφενείο του Βαγγέλη Κυριακάκου, όπου συγκεντρώνονταν οι περισσότεροι ποδοσφαιρόφιλοι. Κερνούσε με ευχαρίστηση φίλους και γνωστούς, μα καμιά φορά ξεχνούσε να πληρώσει. Την ώρα που κινούσε να φύγει ακουγόταν από το βάθος του καφενείου η φωνή του Β. Κυριακάκου: «Τα ρέστα σας, κύριε Νίκο». Ο κυρ –Νίκος γελούσε από καρδιάς και έσπευδε να πληρώσει το χρέος. Ο Νίκος Παπαδάκος, πρέπει να το πούμε αυτό, ήταν πολύ έντιμος άνθρωπος.

Δ.Π.Κ.

Ο Βαγγέλης ο Κυριακάκος εργαζόταν ως φορτηγατζής. Το 1974 στην επιστράτευση αστυνομικοί τον σταμάτησαν στο δρόμο και του είπαν ότι το φορτηγό επιτάσσεται. Αυτός τους ρώτησε: Τι θα μεταφέρω, ρε παιδιά; Μπόμπες, του απάντησαν. Κι εκείνος τότε είπε: Και το '46 μπόμπες κουβάλαγα και καταστραφήκαμε!

Η.Γ.Μ.

Συνδρομές

Για την συνέχιση της έκδοσης της Φάριδος: Νίκος Παπαδάκος 50€ Μίτσα Καπετανάκου 50€ Ηλίας Εξαρχάκος 20€ Μήτσος Καστάνης 20€ Πάνος Ραζέλος 25€ Μαριάννα Κιούση 20€ Ηλίας Π. Ματθαίος 15€ Μενέλαος Παναγιωτουνάκος 20€ Γεώργιος Αρμπουζής 10€ Ποτίτσα Δημητριάδη 50€ Λίλιαν Αγγελάκου 20€ Ευστράτιος Β. Ορφανάκος 20€ Αγγελική Ματθαίου-Καπετανάκου 25€ Ιωάννης Παρηγόρης 20€ Γεώργιος Ζαρουλέας 20€ Ιωάννης Βλάχος 20 δολ. Αμερικής, Βούλα Φεγγαρά-Παπαγιαννοπούλου 100€ Κωνσταντίνος Σακελλαριάδης 10€ Βούλα Φεγγαρά-Κωδωνίδου 10€ Σταύρος Χαντζάκος 20€ Παναγιώτης Καλότυχος 20€ Χριστίνα Λιαρομάτη 30€ Ευσταθία Καλκάνη 10€ Χρήστος Φεγγαράς 10€ Ματίνα Γρηγορίου 10€ Ευστράτιος Συκιώτης 20€

Πένθη

Ηλίας Κ. Πετράκος (1949-2010)

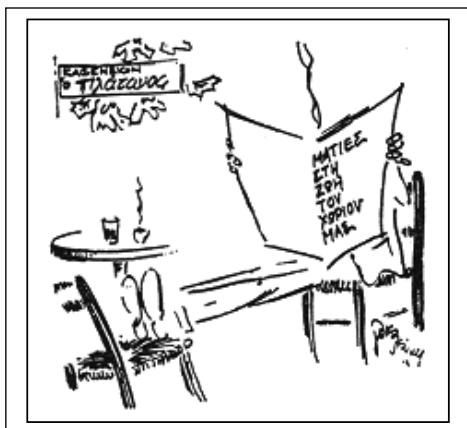

Έφυγε απρόσμενα και βιαστικά από κοντά μας ο Ηλίας Κ. Πετράκος, αφήνοντας δυσαναπλήρωτο κενό στη ζωή της μικρής κοινωνίας του χωριού μας. Η οικογένειά του θρήνησε έντονα το χαμό του. Για μένα η απώλειά του υπήρξε μεγάλη. Ακόμα δεν το έχω χωνέψει. Ήμασταν συνομήλικοι, φίλοι, συγγενείς, γείτονες. Όλα τα χρόνια σχεδόν τα ζήσαμε μαζί. Δεν ανταλλάξαμε ποτέ ούτε μια άσχημη κουβέντα. Ο Ηλίας ετοιμαζόταν να βγει στη σύνταξη και να εγκατασταθεί μόνιμα στα Καμίνια. Έκανε όνειρα για καλλιέργειες, ελαιομάζωμα, γλέντια, αγκίστρια...

Ο Ηλίας υπήρξε σπουδαίος χημικός και επιτυχημένος επιχειρηματίας. Αφήνει στα παιδιά του, που ακολουθούν τα βήματά του, σπουδαία παρακαταθήκη. Σε μας τους φίλους και συγχωριανούς την ανάμνηση ενός ανθρώπου αγαθού και έντιμου.

Φίλε Λια, εύχομαι το καμινιώτικο χώμα που σε σκέπασε ανέλπιστα και πρόωρα να είναι απαλό και πράσινο.

Χαρίλαος Ν. Θεοφιλόπουλος

Τα νέα μας

Ξηροκάμπι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Παναγιώτης Κονίδης του Ιωάννη και Κατερίνα Γιώτη του Διονυσίου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Χρήστος Δρακόπουλος του Ιωάννη και Ευγενία Κονίδη του Ιωάννη απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Ευστράτιος Κονίδης του Ιωάννη και Πατρούλα Διονυσακούλου του Αθανασίου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Γεώργιος Κονίδης του Ιωάννη και Παναγιώτα Δαμιανάκου του Σταύρου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Αναστάσιος Κονίδης του Ευστρατίου και Τζέσικα Εσσαγιάν του Αγκόπ απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Γεώργιος Κονίδης του Ηλία και Νικολέττα Μάνου απέκτησε κορίτσι!!!!.

Το ζεύγος Δημήτρης Λεονταρίτης του Βασιλείου και Σταυρούλα Ορφανάκου του Ευαγγέλου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Γεώργιος Μανιάτης του Ευστρατίου και Χριστίνα Γεωργοπούλου του Νικολάου απέκτησε

κορίτσι. Το ζεύγος Παναγιώτης Ζηρίνης του Εμμανουήλ και Σωτηρία Λάσκαρη του Δημητρίου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Λεωνίδα Τσολάκης του Νικολάου και Βούλα Ματαρά του Πολύκαρπου απέκτησε κορίτσι.

Γάμοι: Η Έρρικα Καππάκου του Λεωνίδα παντρεύτηκε τον Στέφανο Τζανάκο του Χαραλάμπους. Η Μαρία Λάσκαρη του Βασιλείου παντρεύτηκε τον Κελαϊδή Ανδρέα.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Ελένη Μιχαλακάκου χήρα Μιχαήλ ετών 90, Άννα Χρυσικού χήρα Ευσταθίου ετών 78, Δημήτριος Ρουσάκος του Σταύρου ετών 86, Παναγιώτα Μανδραπήλια χήρα Ηλία ετών 77, Ελένη Χριστοπούλου χήρα Ηλία ετών 96, Στέλλα Χριστάκου χήρα Δημητρίου ετών 86.

Παλαιοπαναγιά

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Παναγιώτα Μανούσου χήρα Σταύρου ετών 85, Γεώργιος Τζανέτος του Αναστασίου ετών 87, Γεώργιος Χριστάκος του Χρήστου ετών 97.

Ανώγεια

Γάμοι: Η Αρχοντούλα Δεμελή του Κωνσταντίνου παντρεύτηκε τον Αναστάσιο Κοκκαλιάρη του Δημητρίου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Ιωάννης Ξανθάκος του Γεωργίου ετών 93, Αριστείδης Λαμπράκος του Ιωάννη ετών 67, Ελένη Δαλιτσούρη χήρα Παναγιώτη ετών 93, Βασιλική Λαμπράκου χήρα Ιωάννη ετών 91, Σταυρούλα Γρίττη χήρα Ιωάννη ετών 94.

Καμίνια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Κωνσταντίνα Λιακάκου χήρα Ηλία ετών 97,

Παναγιώτα Παπαδάκου χήρα Χρήστου ετών 83, Αντωνία Κόλλια χήρα Νικολάου ετών 90, Φωτούλα Αθανασάκου χήρα Παναγιώτη ετών 85, Ηλίας Πετράκος του Κυριάκου ετών 61.

Ποταμιά

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Αναστασία Πλαγιανού χήρα Ηλία ετών 84, Παναγιώτα Ρέντζη του Δημητρίου ετών 87, Στυλιανός Γιαννόπουλος του Σταύρου ετών 76, Δήμητρα Τσουρούνη του Ηλία ετών 60, Γεωργία Καμίτση του Γεωργίου ετών 89.

Πολοβίτσα

Γάμοι: Η Σοφία Καπετανάκου του Νικολάου παντρεύτηκε τον Αντώνιο Λαγό του Μιχαήλ.

Θάνατοι: Απεβίωσε η Αργυρώ Ξανθάκου-Μπίλιου χήρα Βασιλείου ετών 86.

Γοράνοι

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Σταύρος Δάνος του Οδυσσέα ετών 89, Μαρία Τσαμπήρα χήρα Ηλία ετών 95, Νικόλαος Κριτσημήλιος του Γεωργίου ετών 95.

Κουρτσούνα

Θάνατοι: Απεβίωσε ο Νικόλαος Χαρίδας του Πέτρου ετών 96.

Άρνα

Θάνατοι: Απεβίωσε ο Προκόπιος Βαφάκος του Γεωργίου ετών 84.

Κοτσαντίνα

Θάνατοι: Απεβίωσε η Αντωνία Πολίτη χήρα Παναγιώτη ετών 98.

Βιβή Ξ. Κωτσιοτοπούλου

